

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

2700 Благоевград, ул. Иван Михайлов 66; 073 / 88 55 01; info@swu.bg; www.swu.bg

ИНФОРМАЦИОНЕН ПАКЕТ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА

НАУЧНА ОБЛАСТ: ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 2.1. ФИЛОЛОГИЯ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ НА ЛИТЕРАТУРАТА

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: ДОКТОР

НИВО ПО НКР: 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: ИЗСЛЕДОВАТЕЛ

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: 3 /три/ или 4 ГОДИНИ

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: РЕДОВНА / ЗАДОЧНА / САМОСТОЯТЕЛНА

ЕЗИК НА ОБУЧЕНИЕ: БЪЛГАРСКИ, АНГЛИЙСКИ

Благоевград, 2025

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМАТА

Подготовката на докторанти в докторска програма „Теория и история на литературата“ се осъществява в Катедрата по литература и етнология към Филологическия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград. Докторската програма е създадена, за да удовлетвори потребностите на висшите училища, научните и държавни институции със специалисти в областта на различните тематични полета на литературознанието. Тя разширява основната и специализираната подготвеност, придобити в ОКС «магистър». Подготовката за научно-изследователска работа на докторантите върви паралелно с тяхното обучение да преподават. Идеята е докторантът да усвои не само тясно специализирани познания, но и умения за работа в семинари и практически условия. Продължителността на обучението е три години в редовна форма на обучение и при самостоятелна подготовка, и четири години за задочна форма на обучение. Обучението приключва със защита на докторска дисертация. Защитилите успешно докторанти придобиват образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Теория и история на литературата“.

Резултатите от обучението се определят съгласно Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование и Националната квалификационна рамка на Република България.

2. ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

2.1. Подготовка на висококвалифицирани учени, изследователи и преподаватели с компетенции и компетентности за осъществяване на научноизследователска дейност в областта на литературознанието.

2.2. Формиране на умения за изследване на различни парадигми в областта на литературната наука: жанрология, психология на литературното творчество, социология на литературата, рецептивистика, специфични особености на базови литературоведски школи и пр.;

2.3 Изграждане на научна компетентност в различните полета на съвременната литературна наука;

2.4. Формиране на научни и практико-приложни знания и умения за самостоятелна преподавателска и научноизследователска дейност, за работа в екип, за прилагане на иновационни и технологични постижения в теорията и практиката на изследването на световната литература.

2.5. Обогащане на методологическите знания, умения, компетенции и компетентности за планиране, осъществяване на научни изследвания, както и за анализ, представяне и популяризиране на получените резултати сред научната литературоведска общност.

3. ОБЩА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

В процеса на образователната и научна подготовка в рамките на докторска програма „Теория и история на литературата“ докторантът изгражда концептуално мислене по въпроси от методологически и изследователски характер в областта на световната литературна теория. Предоставя се възможност за овладяване на методологията, методиката, инструментариума и техниките на провеждане на научни изследвания в следните примерни области в рамките на докторската програма:

- ❖ Литературен процес, литературни направления, течения и школи;
- ❖ Специфични особености на езика на художествената литература;
- ❖ Литература и История - проблеми на художествеността;
- ❖ „Висока“ и „ниска“ литература; канонична и неканонична литература;
- ❖ Аспекти на сравнителното литературознание;
- ❖ Социогенни функции на литературния текст;
- ❖ Женският канон - начало и исторически хоризонти;
- ❖ Езикът на властта и литературата.

В хода на своята подготовка докторантът изгражда умения и професионални компетенции за планиране, организация и успешно осъществяване на самостоятелна

научноизследователска дейност. Образователната и научната дейност стимулира развитие на нагласи и умения за преподавателска, проектна и експертна дейност в областта на литературните изследвания. Създават се нагласи и се формират умения за непрекъснато самообразование и самоусъвършенстване в процеса на научното и професионалното развитие на докторантите.

4. УСВОЕНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИОННА РАМКА

4.1. Знания (теоретически и/или фактологически)

- ❖ ☐ притежава и използва специализирани и систематизирани знания за извършване на критичен анализ и за синтезиране на нови идеи в областта на литературните изследвания; владее методите на научните изследвания в областта на литературното познание;
- ❖ ☐ Завършилият докторската програма притежава основните ресурси за самостоятелна научна и преподавателска дейност - умее да определя своя научен обект, владее технологията на работа с и издирване на библиография, може да определя свои приоритети в науката за литературата и е обучен за работа в екип.

4.2. Умения (познавателни и/или практически)

- самостоятелно научно мислене, оформяне на собствен научен език и стил;
- познаване и приложение на научните методи на литературен анализ, които прилага в изследваните области и проблеми;
- синтез, моделиране, изграждане и тестване на хипотези в областта на литературната теория;
- опериране с литературно-историческите факти и интерпретиране в подходящ контекст;
- умение за провеждане на научна комуникация при участие в научни дискусии, презентация на резултатите от научната дейност пред различна аудитория.
- изграждане и модифициране на инструментариум за научни изследвания;
- да развива професионални контакти с членове на професионалната общност от различни страни;
- ☐ да предава своите знания и компетенции на колеги и студенти.

4.3. Самостоятелност и отговорност

Докторантът в докторска програма „Теория и история на литературата“ е необходимо да притежава личностни нагласи и стремеж към самореализация, разкриване на собствения потенциал в позицията на изследовател и преподавател. Важно място заемат и умения, нагласи и отношения, свързани с:

- формиране на адекватна самооценка, задълбочени интереси и мотивация за професионално-изследователска дейност;
- развитие на умения и мотивация за професионална комуникация и адаптивност;

4.4. Компетентност за учене:

По време на подготовката докторантът овладява:

- умения за работа с научна литература;
- умения за презентиране (включително на основни моменти от концепцията по своята докторска теза);
- умения да подготвя и защитава собствена гледна точка по методиката на изследването си; компетенции да участва във White-border семинари (с други докторанти или с научното звено) – обсъждане и защита на етапни резултати от изследването по докторската теза, на теза по проблеми от научната област и пр.;
- дискутиране на научно равнище при подготовката и защитата на научно съобщение (пред комисия, пред обучаващото звено и пр.) за научен симпозиум, конференция или конгрес;
- участие с научни съобщения в научни форуми;
- самостоятелна подготовка и публикуване на статии в научни сборници и списания;

- изнасяне на публична лекция по резултати от научното изследване (пред научното звено, студентска аудитория, учители и пр.);
- участие в разработване на модели за индивидуални или колективни изследователски проекти, участие в университетски конкурси за финансиране на научноизследователски проекти.

4.5. Комуникативни и социални компетентности

Докторантът в докторска програма „Теория и история на литературата“:

- представя качества и преносими умения, изискващи проявяване на висока лична отговорност, самостоятелна инициативност в сложни и непредвидими обстоятелства, както и в професионална или еквивалентна среда;
- демонстрира общи способности да концептуализира, проектира и изпълнява проекти за генериране на нови знания, прилагане или разбиране на най-модерните достижения, както и да адаптира проектния дизайн към непредвидено възникващи обстоятелства;
- пълноценно общува на някои от най-разпространените европейски езици.

4.6. Професионални компетентности:

- детайлно разбира техники, прилагани за научни изследвания и сложни академични проучвания;
- извършва информирани преценки по сложни въпроси в съответната област, често в отсъствието на пълни данни; представя идеите и заключенията си ясно и ефективно пред специалисти и неспециалисти;
- притежава способност да продължава изследванията в областта на литературата и литературната теория на все по-сложни равнища като допринася за развитието на нови техники, идеи или подходи.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Придобилият образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма “Теория и история на литературата“ има възможност да се реализира в следните сфери:

- ❖ академичното обучение - преподавател по съответната литература във висше учебно заведение;
- ❖ научните проучвания - изследовател, провеждащ самостоятелна научно-изследователска дейност;
- ❖ учител в средното училище;
- ❖ специалист (консултант) в издателства и културни институции;
- ❖ специалист с умения за осъществяване на проектна дейност.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНИЯ ПЛАН

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ	Форма на подготовка и реализация			Форма на признаване
		КРЕДИТ И	ХОРАРИУМ – часа	лекции, семинари, лабораторни упражнения, самостоятелна подготовка, консултации, участие, друго	изпит, текуща оценка, събеседване, сертификат, отчет, протокол, заверка, друго
I. ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ					
1.	Задължителна дисциплина 1 (по тематичната насоченост на дисертацията – избира се от Модул-А)	7.0	210	30 ч. Л. (30 аудит. заетост / 180 ч. самост. подготовка)	I-III семестър изпит, реферат, събеседване, презентация
2.	Задължителна дисциплина 2: (по тематичната насоченост на дисертацията – избира се от Модул-А)	7.0	210	30 ч. Л. (30 аудит. заетост / 180 ч. самост. подготовка)	I-III семестър изпит, реферат, събеседване, презентация
3.	Подготовка и управление на проекти	5.0	150	30 ч. Л. (30 аудит. заетост / 120 ч. самост. подготовка)	I-III семестър изпит, реферат, тест, събеседване, презентация
4.	Английски език	5.0	150	60 ч. семинар (60 АЗ / 90 СП)	I-III семестър изпит, реферат, тест, събеседване, презентация
5.	Избираема дисциплина 1 (избира се от модул Б)	6.0	180	30 ч. Л. (30 аудит. заетост / 150 ч. самост. подготовка)	I-III семестър изпит, реферат, събеседване, презентация
ОБЩО : 30.0			900		
II. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ					
1.	Проучване и рефериране на научна литература	5.0	150	Самост. подгот., консултации	I-VI сем. отчет, доказат. материал
2.	Екскерпиране на базови данни относно дисертацията	5.0	150	Самост. подгот., консултации	II-III сем. отчет, доказат. материал

3. Структуриране на бъдещия труд – съдържание, приложения, форматиране на изходни данни	10.0	300	Самост. подгот., консултации	III сем. отчет, доказат. материал
4. Синхронизиране на методологическия инструментариум на дисертационния труд	5.0	150	Самост. подгот., консултации	IV сем. събеседване, доказ. материал
5. Участие в научен форум (семинар, уъркшоп, конференция) като слушател или автор на научно съобщение	15.0	450	Участие	II-IV сем. отчет, сертификат
6. Участие в научен форум (семинар, уъркшоп, симпозиум, конференция, конгрес и др.) с доклад	15.0	450	Участие	III-VI сем. отчет, сертификат
7. Подготовка на статия/ студия за публикуване	20.0	600	Самост. подгот., консултации	IV-VI сем. събеседване, доказ. материал
8. Публикувана статия/ студия в България	20.0	600	Публикация	IV-VI сем. сертификат
9. Публикувана статия/ студия в чужбина	25.0	750	Публикация	IV-VI сем. сертификат
10. Публикувана статия в реферирано издание	30.0	900	Публикация	V-VI сем. сертификат
11. Изготвяне, оформяне и представяне на завършени части от дисертационния труд	15.0	450	самостоятелна подготовка, консултации	V-VI сем. отчет, доказат. материал
12. Подготовка на дисертационния труд за представяне пред обучаващата катедра	15.0	450	самостоятелна подготовка, консултации	VI сем. отчет, събеседване, доказателствен материал

13.	Обсъждане на дисертационния труд на заседание на обучаващата катедра	15.0	450	доказателствен материал	VI сем. протокол от заседанието
14.	Редактиране и финализиране на текста на дисертацията след обсъждане в обучаващата катедра Защита на докторската дисертация	15.0	450	самостоятелна подготовка, консултации	VI сем. отчет, събеседване, доказателствен материал
ОБЩО :		140	4200		
III. ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ					
1.	Водене на семинарни занятия	6.0	180	минимум 30 часа семинарни занятия + 150 ч. самост. подготовка	IV-V сем. отчет, заверка от ръководителя на катедрата
2.	Участие в провеждане на изпит	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	III-VI сем. отчет, заверка от титуляра на дисциплината
3.	Изготвяне на тестове за писмено изпитване	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	III-VI сем. отчет, заверка от титуляра на дисциплината
4.	Проверка на писмени работи	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	III-VI сем. отчет, заверка от титуляра на дисциплината
5.	Консултации на студенти	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	III-VI сем. отчет, заверка от ръков. на катедрата
ОБЩО :		8.0	240		
IV. ДРУГИ					
1.	Участие (като слушател или референт) в постоянния Научен семинар на обучаващата Катедра	1.0	30	5 ч. АЗ, 25 ч. СП	I-VI сем. отчет, заверка от ръководителя на семинара

2. Участие в подготовката и провеждането на научен форум на Филологическия факултет	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	I-VI сем. отчет, заверка от декана
3. Работа по учебна или друга документация	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	I-VI сем. отчет, заверка от ръководителя на катедрата
4. Квесторство на държавни изпити във Филологическия факултет	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	I-VI сем. отчет, заверка от ръководителя на катедрата
5. Участия в заседания на съвета на обучаващата катедра	1.0	30	5 АЗ, 25 СП	I-VI сем. отчет, заверка от ръководителя на катедрата
ОБЩО : 2.0		60		
ОБЩО (за целия период на 180 обучение):		5400		

V. МОДУЛ-А – ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДИСЦИПЛИНИ

1. Художественият текст – теоретични аспекти	7.0	210	(30 аудит. заетост / 180 ч. самот. подготовка)	I-III сем. изпит, реферат, презентация
2. Литература, пол и социални роли	7.0	210	(30 аудит. заетост / 180 ч. самот. подготовка)	I-III сем. изпит, реферат, презентация

V. МОДУЛ-Б – ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ

1. Литературната критика – идеи, идеологии, институции	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самот. подготовка)	I-III сем. реферат, събеседване, презентация
2. Литература и технологии	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самот. подготовка)	
3. Текстът – граници и структури	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самот. подготовка)	I-III сем. реферат, събеседване, презентация
4. Западноевропейската литература – прочити и диалози	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самот. подготовка)	I-III сем.

			ч. самост. подготовка)	реферат, събеседване, презентация
5. Символизмът – знаци, теории, влияния	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самост. подготовка)	I-III сем. реферат, събеседване, презентация
6. Методи и методология на литературния анализ	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самост. подготовка)	I-III сем. реферат, събеседване, презентация
7. Метаморфози на литературната творба	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самост. подготовка)	I-III сем. реферат, събеседване, презентация
8. Западноевропейската литература – прочити и диалози	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самост. подготовка)	I-III сем. реферат, събеседване, презентация
Социокултурни контексти на литературното изследване	6.0	180	(30 аудит. заетост / 150 ч. самост. подготовка)	I-III сем. реферат, събеседване, презентация

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ УЧЕБНИ ДИСЦИПЛИНИ

ХУДОЖЕСТВЕНИЯТ ТЕКСТ – ТЕОРЕТИЧЕСКИ АСПЕКТИ

ECTS кредити: 7

Хорариум: 2л+0су+12иаз

Форма на оценяване: текущ контрол и изпит

Статут на дисциплината: задължителна

Семестър: I – III

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Стилиян Стоянов, Катедра по литература и етнология,

тел. 073/ 588 528; E-mail: stilyan@swu.bg

Анотация: Основната цел на дисциплината е да изгради представа за същността и спецификата на художествения текст. Обект на дисциплината са различните аспекти на художествения текст – езикови, структурни, идеологически, семиотични и т.н. Разглеждат се основните теоретични концепции, коментиращи художествения текст. Особено

внимание се отделя на начина, по който общокултурните процеси (движения и идеологии), литературните тенденции (жанрови, естетически), на специфичните особености на отделните национални литератури моделират художествения текст. В края на курса се очаква докторантите да имат задълбочена представа за динамиката в развитието на художествения текст и неговата детерминираност от определени идеологически доктрини, рецептивни нагласи, литературна мода, маниер и стил на писане, биография на писателя.

Съдържание на учебната дисциплина: Специфика на художествения текст. Език и стил. Тропи и фигури. Структура и композиция – формални, съдържателни и прагматични аспекти. Художественият текст от рецептивна гледна точка. Имплицитният читател. Литературната мода. Художественият текст в контекста на родово-видовото деление на литературата. Текст и смисъл. Знак и интерпретация. Казано и премълчано в художествения текст. Функции на загадката. Художественият текст в контекстите на популярната и масовата литература.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се осъществява във вид на лекционни занятия и извънаудиторна заетост. Оценяването на знанията по дисциплината се извършва чрез текущ контрол и семестриален изпит. Текущият контрол се формира въз основа на аудиторната (присъствие и участие в занятията) и извънаудиторната заетост (изготвяне на презентации, реферати) и се оценява по скалата от 2 до 6. Семестриалният изпит се провежда в писмена форма (разработване на тема от въпросника, защита на реферат, презентация). Окончателната оценка се формира въз основа на оценките от текущия контрол и семестриалния изпит в съотношение 65% : 35% и се трансформира в буквено означение (A, B, C, D, E) по скалата ECTS. Всички писмени работи се съхраняват и подлежат на контрол съгласно Правилника за образователните дейности на университета.

ЛИТЕРАТУРА, ПОЛ И СОЦИАЛНИ РОЛИ

ECTS кредити: 7

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+12иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д.ф.н. Албена Вачева, Катедра по литература и етнология,

тел. +359 73 588 528, bnv@abv.bg

Анотация: Курсът има за цел да процесите в литературата, като разкрие в детайли някои от социалните и естетическите механизми, оказващи влияние върху формирането на литературното поле. Това дава възможност в програмата да бъдат дискутирани под различен ъгъл и по-концептуално въпросите на литературната история и теория, като се разгледат специфичните проблеми на рецепцията, мястото на масмедиите в епохата на модерността, ролята на различните женски сдружения и издания. Основно място в лекционния курс заема въпросът за естетическите и идейните особености на женското писане в цялостния развой на българската литература през XX век. Обръща се внимание на проблема за цялостното присъствие на жените в българското културно пространство, мястото им в историята и канона на българската литература, политическите промени и идеологическите трансформации в литературното поле.

Съдържание на учебната дисциплина: Пол и род – литературни и културни измерения, Жените и литературният живот в началото на XX век, Канон, жени, история, Поколения и посоки в българската женска литература: Белетристика, Поколения и посоки в българската женска литература: Поезия, Женската литература в епохата на социализма, Феминизъм и литература - женското писане след 1990 година

Технология на обучението и оценяване: Обучението се състои от аудиторни занятия и самостоятелна работа на докторантите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез изпит и текущ контрол, резултат от цялостната работа по време на курса.

ПОДГОТОВКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ

ECTS кредити: 5.0

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I

Хорариум: 2 л + 8 иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра „Финанси и отчетност“

Лектор: доц. д-р Иван Тодоров

E-mail: ivanK.todorov@swu.bg

Анотация: Целта на обучението по дисциплината „Подготовка и управление на проекти“ е да подготви висококвалифицирани специалисти в подготовката и управлението на проекти на национално и трансевропейско ниво, като се предоставят знания и умения на различни видове проекти и програми.

Съдържание на учебната дисциплина: Национални и международни инструменти за подкрепа на проекти и програми с различна насоченост; Същност и основни характеристики на управлението на проекти и управлението на проектни екипи; Вземане на стратегически и тактически управленчески решения, свързани с управлението на проекти. Разработване на проект, дизайн на проект в различни области

Технология на обучението и оценяване: Постигането на целите на курса се контролира с провеждането на два теста – входен и окончателен.

АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

ECTS кредити: 5

Форма на оценяване: изпит

Семестър: I

Хорариум: 4л + 6 иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра: „Германистика и романистика“

Филологически факултет

Лектор: доц. д-р Иванка Сакарева

E-mail: vanyasakareva@swu.bg

Анотация: Курсът цели практическа подготовка на студентите по английски език, като фокусът е върху усвояване на основни знания по лексика и граматика при по-ниските нива

и усъвършенстването и разширяването на знанията и повишаване на нивото на владение на езика в по-високите нива.

Съдържание на учебната дисциплина: Специален акцент се поставя върху изграждането на уменията за говорене и слушане, както и върху усвояването на основни принципи на изграждането на академичен текст на английски език, както и на уменията за изготвяне на презентации, автобиография, абстракт и статия на английски език. Курсът по английски език за докторанти задължително съдържа следните модули: практическа граматика, лексика, писмени упражнения, четене и слушане с разбиране и разговор. В зависимост от конкретните нужди на обучаемите от различните факултети и специалности се въвежда и специализирана за областта лексика както и упражнения по специализиран и общ превод.

Технология на обучението и оценяване: Курсът се провежда (обикновено всяка година в първия месец след приключване на летния семестър) и времетраенето му може да варира в зависимост от формирането на групите по нива на езикова компетентност. Нивото на компетентност се определя чрез предварителен входен тест, на базата на който участниците се разпределят по нива – начинаещи, средно напреднали и напреднали, отговарящи на нивата A1, A2 - B1 и B2 – C1 по Европейската езикова рамка. Обучението се базира на интегративен подход, при който придобиването на нови за докторантите знания и умения е основано на развиването на четирите основни вида умения: четене, писане, слушане и говорене.

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ

ЛИТЕРАТУРНАТА КРИТИКА – ИДЕИ, ИДЕОЛОГИИ, ИНСТИТУЦИИ

ECTS кредити: 6

Седмичен хорариум: 2л+0су+10иаз

Форма на оценяване: текуща оценка

Статут на дисциплината: избираема

Семестър: I-III

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д.ф.н. Албена Вачева, Катедра по литература и етнология,

тел. +359 73 588 528, bnv@abv.bg

Анотация: Настоящата програма има за цел да реализира образователен проект върху зараждането, развитието и основните проблеми на българската литературна теория и критика, което ще им даде възможност да придобият цялостен професионален поглед върху движението на литературната теоретическа и критическа мисъл през XX век. Запознаването с динамиката на случващите се дебати в оперативната критика, институционализирането на полето и механизмите на утвърждаване на едни или други художествени текстове като част от класическото наследство, също е сред първостепенните цели на курса. Основната задача, която стои пред този лекционен курс е да позволи на студентите филолози да се ориентират в непосредствената рецепция на литературните текстове, както и в познаването на различните критически прочити в тяхното сложно единство и дискусийна динамика.

Съдържание на учебната дисциплина: Литературната историография: критически инвенции, Литература и периодика – структуриране на публичността, Кръгът “Мисъл” – модели и алтернативи, Литературно-критически зигзаги, Властта и езиците на критиката,

Теория и практика на критическата рефлексия, Нова критика, Предизвикателства пред теорията

Технология на обучението и оценяване: Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на докторантите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, резултат от цялостната работа по време на курса.

ЛИТЕРАТУРА И ТЕХНОЛОГИИ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текущ контрол

Семестър: I – III

Хорариум: 2л+0су+10иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Силиян Стоянов, Катедра по литература и етнология,

тел. 073/ 588 528; E-mail: stilyan@swu.bg

Анотация: Основната цел на дисциплината е да изгради представа за връзката между тематиката, персонажната система, сюжетите и особеностите на стила на литературната творба и технологичното развитие. В този смисъл технологиите са онази извънпоставена (по М. Бахтин) точка, която дава възможност да се проследят същностни явления, процеси и трансформации в литературната творба.

Съдържание на учебната дисциплина: Технологичната революция от Ренесанса до наши дни. Книгопечатане и демокрация. Да видиш невидимото – фотография, рентгенография, четене на мисли. Човешката свързаност – телеграф, телефон, радио, телевизия, Интернет. Литературата на ужаса в контекста на технологиите. Телеграфът и телеграфният стил. Бог и технологиите. Фотографията като катализатор на реалистичните тенденции в литературата. Модата на автоматите и литературата на Романтизма. Новите герои в литературата. Технологии – утопии и антиутопии.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се осъществява във вид на лекционни занятия и извънаудиторна заетост. Оценяването на знанията по дисциплината се извършва чрез текущ контрол. Текущият контрол се формира въз основа на аудиторната (присъствие и участие в занятията) и извънаудиторната заетост (изготвяне на презентации, реферати) и се оценява по скалата от 2 до 6.. Окончателната оценка се формира въз основа на оценките от текущия контрол и се трансформира в буквено означение (А, В, С, D, E) по скалата ECTS. Всички писмени работи се съхраняват и подлежат на контрол съгласно Правилника за образователните дейности на университета.

ТЕКСТЪТ – ГРАНИЦИ И СТРУКТУРИ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текущ контрол

Семестър: I – III

Хорариум: 2л+0су+10иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Роман Хаджикосев,
Катедра по литература и етнология,
тел. 073/ 588 528; E-mail: romandizel@gmail.com

Анотация: Основната цел на дисциплината е да изгради представа за същността и спецификата на художествения текст. Обект на дисциплината са различните структурни нива на текста. Разглеждат се основните теоретични концепции, коментиращи художествения текст. Особено внимание се отделя на начина, по който общокултурните процеси (движения и идеологии), литературните тенденции (жанрови, естетически), на специфичните особености на отделните национални литератури моделират художествения текст. Коментират се граничните зони на текста, смисъла и функциите на паратекста, връзките на художествения текст с извънлитературната действителност и др. В края на курса се очаква докторантите да имат задълбочена представа за динамиката в развитието на художествения текст и неговата детерминираност от определени идеологически доктрини, рецептивни нагласи, литературна мода, маниер и стил на писане, биография на писателя.

Съдържание на учебната дисциплина: Специфика на художествения текст. Език и стил. Графичното оформление на текста в контекста на родово-видовото деление на литературата. Смисъл и функции на паратекста. Граничните зони на текста: начало, край. Римата в контекста на границите на стиха. Казано и премълчано в художествения текст. Художественият текст като единство от сюжетни и коментарни фрагменти.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се осъществява във вид на лекционни занятия и извънаудиторна заетост. Оценяването на знанията по дисциплината се извършва чрез текущ контрол. Текущият контрол се формира въз основа на аудиторната (присъствие и участие в занятията) и извънаудиторната заетост (изготвяне на презентации, реферати) и се оценява по скалата от 2 до 6. Окончателната оценка се формира въз основа на оценките от текущия контрол и се трансформира в буквено означение (A, B, C, D, E) по скалата ECTS. Всички писмени работи се съхраняват и подлежат на контрол съгласно Правилника за образователните дейности на университета.

ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРОЧИТИ И ДИАЛОЗИ

ECTS кредити: 6
Форма на оценяване: текущ контрол
Семестър: I – III

Седмичен хорариум: 2л+0су+10иаз
Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори: Доц. д-р Бойка Илиева, Катедра по литература и етнология,
тел. 073/ 588 528; E-mail: boyka.ilieva@swu.bg

Анотация: Основната цел на дисциплината е да изгради представа за повтарящи се теми и мотиви в развитието на западноевропейската литература, както и за наличието на междутекстови връзки и диалози между отделни творби. Обект на дисциплината са устойчивите теми, мотиви, сюжети и типаж, повтарящи се в еволюцията на

западноевропейската литература от XIV до XX в. Учебното съдържание разглежда в съпоставителен план произведения от различни епохи, стилове и направления, в които се откриват сходни проблеми и мотиви. В края на курса се очаква докторантите да могат да интерпретират в съпоставителен план литературни и културни явления.

Съдържание на учебната дисциплина: Литературата на Западна Европа – периодизационни ориентири. Сонетът: композиционна рамка, характеристики. Романът – просвещенският (XVIII в.) и социалният (XIX в.). Реалистичност и достоверност. Конвенции на жанра. Какво чете литературният герой? Къде и как пътува литературният герой? Скрити и явни междутекстови диалози. Западноевропейският роман и неговите паратекстове. Мотивът за времето – изгубено, намерено, пропиляно. Женски персонажи – роли и употреби. Героят в социума: кариеристи и маргинали. Героят в семейството: бащи и деца; литературните Каин и Авел. Престъпление и изкупление.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се осъществява във вид на лекционни занятия и извънаудиторна заетост (самостоятелна работа с художествени и критически текстове). Оценяването на знанията по дисциплината се извършва чрез текущ контрол на аудиторната (присъствие и участие в занятията) и извънаудиторната заетост (изготвяне на презентации, реферати) по скалата от 2 до 6. Оценката от текущия контрол се вписва като окончателна оценка по дисциплината и се трансформира в буквено означение (A, B, C, D, E) по скалата ECTS. Всички писмени работи се съхраняват и подлежат на контрол съгласно Правилника за образователните дейности на университета.

СИМВОЛИЗМЪТ – ЗНАЦИ, ТЕОРИИ, ВЛИЯНИЯ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: събеседване

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+10иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Елена Азманова-Рударска, Катедра по литература и етнология

тел. +359 73 588 528, elena_azmanova@swu.bg

Анотация: Дисциплината има за цел да въведе докторантите в проблематиката на европейския и българския символизъм, разглеждан като културно-историческо явление, естетическо направление и литературно-творческа практика. Акцент се поставя върху основните идеи и теоретични модели на символизма, върху системата от знаци и символи, чрез които се изгражда художественият свят, както и върху диалога му с философските, религиозните и мистични учения на епохата. В курса се проследяват трансформациите на символистичния дискурс в европейската литература и неговите отражения в българската поезия и критика, като се изясняват ключови влияния и рецептивни модели. Дисциплината цели не само да формира знания за стиловата специфика и тематичните ядра на символизма, но и да развие у студентите умения за аналитично четене, интерпретация и съпоставка на текстове в широк интердисциплинарен контекст.

Съдържание на учебната дисциплина: Исторически и културен контекст на символизма – възникване и утвърждаване на символизма в Европа и връзките му с културните и философски течения на епохата. Теоретични основи на символизма – ключови манифести,

естетически програми и ролята на поетиката на Пол Верлен, Стефан Маларме, Шарл Бодлер. Знакови системи и символи – изследване на художествените знаци, метафори и символи като носители на многопластови значения. Философски и религиозни влияния – влиянието на мистицизма, неоплатонизма, християнската символика и източните учения върху символистичния дискурс. Символизмът и музикалността – взаимодействие между поезия и музика; ритъм, звук и мелодичност като структуриращи елементи на символистичния текст. Европейски литературни модели – развитие на символизма във Франция, Русия, Германия и неговите различни национални проявления. Български символизъм – начало и особености – появата на символизма в България, основни представители и идейни акценти. Критика и рецепция на символизма – възприемане и отхвърляне на символистичната естетика в културните дебати на епохата. Символизмът и модернизмът – взаимодействия и разграничения между символизма и другите модернистични течения в европейски и български контекст. Наследство и влияния – отражения на символистичната поетика в по-късните литературни течения и съвременни интерпретации на символизма.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), работа с библиография (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

МЕТОДИ И МЕТОДОЛОГИИ НА ЛИТЕРАТУРНИЯ АНАЛИЗ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: събеседване

Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+10иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Елена Азманова-Рударска, Катедра по литература и етнология,

тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация: Дисциплината има за цел да запознае докторантите с основните методи и методологически подходи в литературния анализ, както в класическата им форма, така и в съвременните им интерпретации. Разглеждат се традиционни критически практики – биографизъм, формализъм, структурализъм – както и модерни теоретични модели – постструктурализъм, рецептивна естетика, културологични и интердисциплинарни подходи. Акцент се поставя върху съпоставянето на различните методологически перспективи и тяхното приложение при анализа на конкретни литературни текстове. Целта е докторантите да придобият умения за критически избор на метод, да осъзнават неговите предимства и ограничения и да изградят собствена изследователска стратегия. Дисциплината развива способността за аналитично мислене, интерпретация и аргументация, необходими за задълбоченото и академично валидно изследване на литературния процес.

Съдържание на учебната дисциплина: Курсът започва с въведение в литературния анализ, където се изясняват основните цели, задачи и обхват на литературната критика и методологията. След това вниманието се насочва към биографичния и историко-литературния метод, който разглежда връзките между автора, историческия контекст и литературния текст. Особено място заемат формализмът и структурализмът, акцентиращи върху формата, структурата и езика на произведението. В рамките на семиотичния и наративния подход литературата се разглежда като система от знаци, а анализът се съсредоточава върху повествователните структури.

Психоаналитичният метод въвежда в литературния анализ идеите на Фройд, Юнг и Лакан и тяхното приложение при интерпретацията на образи, мотиви и сюжети. Марксистките и идеологическите четения се насочват към литературата като отражение на социални и класови отношения и като поле на културна критика. Важен акцент е рецептивната естетика, която поставя читателя и неговата общност в центъра на смислообразуването. Постструктурализмът и деконструкцията от своя страна проблематизират традиционните значения и предлагат множествени прочити на текста.

Курсът включва още феминистки и културологични подходи, които разглеждат литературата като пространство на идентичности, властови отношения и културни модели. Завършва се с интердисциплинарни методи – антропологически, социологически и медийни прочити на литературата, които показват как литературният текст функционира в широките културни, социални и комуникационни контексти.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), работа с библиография (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

МЕТАМОРФОЗИ НА ЛИТЕРАТУРНАТА ТВОРБА

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текущ контрол,
Семестър: I-III

Седмичен хорариум: 2л+0су+12иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Мария Анастасова, Катедра по германистика и романистика,
тел. +359 73 588 528, m.anastasova@swu.bg

Анотация: Курсът е интердисциплинарен и има за цел да запознае студентите с адаптацията на литературно произведение за други медии – кино, театър, телевизия и др. Идеята е да се проследят метаморфозите на литературния текст, когато той излезе извън рамките на своето наративно поле. Основният акцент е върху разграничаването на аналитичните подходи към едно и също произведение, когато то бъде „пренесено“ в различен медиен контекст. За тази цел се въвеждат някои термини от филмовото, театралното и телевизионното изкуство.

Съдържание на дисциплината: Дисциплината има теоретичен характер и цели да запознае студентите с основните теории за адаптацията на литературно произведение. Въвежда се теоретичният инструментариум от полето на различни медии и се разглеждат

както съвременни, така и считани за класически екранизации на литературни творби. Работи се с визуални материали и критически текстове. Прави се съпоставка между различни адаптации на едно и също литературно произведение с цел проследяване на неговите трансформации в различен медиен контекст.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се състои от аудиторни занятия, които включват лекции, беседи и кинолектории, и извънаудиторна заетост, която включва: консултации с преподавателя, запознаване с обсъжданите филмови и литературни произведения, преглед на критически материали и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез финален изпит, реферат или презентация.

ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКАТА ЛИТЕРАТУРА – МЕЖДУ НОРМАТА И МАНИФЕСТА

ECTS кредити: 6

Хорариум: 2л+0су+10иаз

Форма на оценяване: текущ контрол

Статут на дисциплината: избираема

Семестър: I – III

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Бойка Илиева, Катедра по литература и етнология,

тел. 073/ 588 528; E-mail: boyka.ilieva@swu.bg

Анотация: Основната цел на дисциплината е да изгради представа за културните процеси и тенденции, които задават посоката на европейското литературно развитие. Обект на дисциплината е литературата на Западна Европа от Средновековието до наши дни. Разглеждат се основните епохи и направления, през които тя преминава. Особено внимание се отделя на общокултурните процеси (движения и идеологии), на литературните тенденции (жанрови, естетически), на специфичните особености на отделните национални литератури. Изучават се представителни за всяка епоха автори и произведения. В края на курса се очаква докторантите да познават развойните литературни процеси в различните епохи; да придобият умения за научно интерпретиране и съпоставяне на литературни и културни явления.

Съдържание на учебната дисциплина: Западноевропейско средновековие. Жанрова система на средновековната литература. Предренесанс. Характеристика. Ренесанс. Философия и естетика. Жанрова система на ренесансовата литература. Национални специфики. Класицизъм. Естетика и нормативност. Просвещение. Идеология и естетически принципи. Жанрова система. Просвещенски роман. Национално своеобразие. Западноевропейски романтизъм. Естетически особености, жанрове. Национални специфики и представители. Европейският роман на XIX в. Тенденции, особености на художественото изображение. Литературни тенденции в края на XIX и през първата половина на XX в. Натурализъм. Естетизъм. Символизъм. Модерна драма. Романът между двете световни войни. Естетически особености. Идеи и мотиви. Екзистенциализъм. Философска основа. Теми и проблеми. Театър на абсурда. Развитие на европейския роман след Втората световна война. Интелектуален роман.

Технология на обучението и оценяване: Обучението се осъществява във вид на лекционни занятия и извънаудиторна заетост. Оценяването на знанията по дисциплината се извършва чрез текущ контрол и семестриален изпит. Текущият контрол се формира въз

основа на аудиторната (присъствие и участие в занятията) и извънаудиторната заетост (изготвяне на презентации, реферати) и се оценява по скалата от 2 до 6. Семестриалният изпит се провежда в писмена форма (разработване на тема от въпросника, защита на реферат, презентация). Окончателната оценка се формира въз основа на оценките от текущия контрол и семестриалния изпит в съотношение 65% : 35% и се трансформира в буквено означение (A, B, C, D, E) по скалата ECTS. Всички писмени работи се съхраняват и подлежат на контрол съгласно Правилника за образователните дейности на университета.

СОЦИОКУЛТУРНИ КОНТЕКСТИ НА ЛИТЕРАТУРНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текущ контрол
Семестър: I-III

Хорариум: 30 л. + 150 извънауд.

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Елена Азманова-Рударска, Катедра по литература и етнология,
тел. +359 73 588 528, elena_azmanova@swu.bg

Анотация: Дисциплината има за цел да въведе докторанта в тематичните и проблемни ядра на епохата, релевантни за неговата изследователска дейност, и да разкрие взаимовръзките между литературното творчество и културно-историческите процеси. Освен историческите събития, с особена значимост за литературното поле се разглеждат социалните измерения на общността, в която се формира и реализира авторът. Неговите произведения се явяват пряка рефлексия на семейната среда, приятелските кръгове, творческите общности и литературните опоненти, като същевременно отразяват по-широките обществени и културни контексти. Така се формира един дълбинен пласт в литературната творба, който осветлява причините за възникването на литературни полемики и диалози. Дисциплината стимулира критическо мислене и аналитични умения у докторанта, насочвайки го към интердисциплинарен подход и по-задълбочено разбиране на процесите в литературната история.

Съдържание на учебната дисциплина:

Исторически контекст и литературна динамика – разглеждат се основните исторически събития и тяхното отражение върху литературния процес и авторовото присъствие. Социалният живот на общността – анализира се ролята на семейството, приятелските среди и обществените контакти за изграждането на литературния облик на автора. Творчески кръгове и дружества – представят се различните литературни и културни общности, които задават посоки на естетическо и идейно развитие. Литературни противници и полемики – обсъждат се сблъсъците на идеи, критически текстове и противопоставяния, които съпътстват литературния живот. Диалогичността като метод – акцент върху диалога между автори, критика и публика, както и върху междутекстовите връзки. Жанрови трансформации – проследява се динамиката на литературните жанрове в зависимост от социалните и културни влияния. Критика и рецепция – анализират се критическите практики и ролята им за утвърждаването или отхвърлянето на определени автори и течения. Културни модели и идентичност – разглеждат се национални и интернационални влияния, които моделират литературното съзнание на епохата. Литература и обществен живот – проследяват се взаимодействията между художествената

творба и обществените процеси, включително политическите и културните дебати. Полемиката като двигател на развитие – очертава се значението на конфликта и противопоставянето в създаването на нови естетически хоризонти и литературни школи.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на докторантите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), работа с библиографски източници (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.